

זרע שמשון המפואר

עם פירוש פרי שמשון

קובץ דרושים ערבים ומתוקים,
מרגליות זוהרות באור יקרות, מתורת רבינו
סיני ועוקר הרים, הפועל ישועות בקרב הארץ.
רבינו החיד"א וגדולי הדורות העידו עליו גדולות ונצורות.

המקובל האלקי החכם
רבי שמשון חיים נחמני זיע"א
בן רבי נחמן מיכאל זיע"א

מחבר הספרים הקדושים
'תולדות שמשון' ו'זרע שמשון'
אשר בירך והבטיח בני חיי ומזוני טבי ללומדים בתורתו,
ורבים נושעו בזכותו בכל מילי דמיטב.

בוס ישועות

ליקוט מהמחברים זי"ע אשר אמרו שהלימוד
בספריהם פועל ישועות, ומהמחברים זי"ע
שנפטרו ללא זש"ק וטמנו כוחם בספריהם,
העוסקים בתורתם זוכים לישועות כמפורסם.

ל"ז האון המקובל חסידא קדישא
רבי שמשון חיים בן רבי נחמן מיכאל נחמני זי"ע
לפמור - להחנינו - להודיענו.

שם ושארית לדעים

גליון תקט"ו | גיצבים
בגיליון | בגיליון | בגיליון
בגיליון | בגיליון | בגיליון

פרשת נצבים חידוש א

ישראל חששו שהקללות כפשוטם שייכלו חלילה, ומשה רבינו פייסם שאינם כפשוטם

לאברה הקללות שלא נכתבו מלמדים שהאחרות יתקיימו כפשוטם

וַיֵּשׁ לְזֹמֶר, דַּעֲקָר הַזֶּרֶקֶת פְּנִיָּהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל
בְּאֵלֶּה הַתּוֹכְחוֹת הָיְתָה, לְפִי שִׁכְתוּב כָּאֵן
(דברים כח, סא) 'גם כל חלי וכל מכה אשר לא
כתוב וכו', וגם אלה הם שתי קללות, חלי,
ומכה, אלא שלא נכתבו. ואם כן הם מכה
קללות, אלא שלא נכתבו כי אם תשעים
ושמונה (תירוצ קר' ב'). ולמה אלו נכתבו
ואלו לא נכתבו, צריך לומר שאותן שנכתבו
יתקיימו התוכחות כפשוטן וככתבן, אבל
אותם שלא נכתבו אינן כל כך חמורות".

ראה מחשש יעקב שלפעמים אין לומדים
הפסוק כפשוטו

ומניין דיש הפרש בין זה לזה. שהרי על מה
שאמר יעקב 'והבאתי עלי קללה ולא
ברכה' (בראשית כו, יב), הקשו המפרשים מהו
והבאתי 'עלי', הריה לו לומר ויתן "לי"
קללה^א. ועוד, למה כפל 'ולא ברכה', דפשיטא
שאם יתן לו קללה לא יתן לו ברכה.

יעקב חשש לפסח הפסוק אורח משנה עור

אלא הטעם הוא, שיעקב היה מספק בהבנת
הפסוק (דברים כו, יח) 'ארוח משגה עור',
ופרש רש"י שנותן לחברו עצה שאינה
הוגנת^ב, וזה הפרוש הוא חוץ מפשוטו של

'אתם נצבים' (דברים כט, ט), פֶּרֶשׁ רִש"י (פסוק יב
ד"ה והוא) למה נסמכה פרשת אתם נצבים
לקללות, לפי כששמעו ישראל מזה קללות
חסר שתים חוץ מארבעים ותשע שבתורת
כהנים, הוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמד
באלה, התחיל משה לפסס אתם נצבים
היום, הרבה הכעסותם למקום וכו' נולא עשה
אתכם כליה והרי אתם קימים לפניו, עכ"ל.

קשה טובא (קושיה א'), למה הוריקו פניהם
באלה התוכחות ולא כן בתוכחות של
בחקותי (ויקרא כו, מד-ג), והלא גם בהם היה די
והותר להורקת פנים. ועוד (קושיה ב'), למה
אמר מזה קללות חסר שתים, הריה לו לומר
"תשעים ושמונה קללות", כמו שאמר חוץ
מארבעים ותשע שבתורת כהנים, שהרי מזה
אין כאן, ולמה נקט מזה. ועוד (קושיה ג'),
מה תרוץ הוא לומר אתם נצבים היום וכו'.
ואי משום שהרבה הכעיסו לפניו ולא עשה
בהם כליה, הלא זה אינו תרוץ מספיק,
דדילמא לא עשה בהם כליה לפי שעדין לא
עברו בבכרית ולא היו עדין אלה התוכחות
בעולם, אבל מכאן ואילך אין הכי נמי שיש
להם לישראל לדאג מי יוכל לעמד באלה.

פרי שמשון

- א. אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלהיכם ראשונים שבטיכם וזנבים ושריכם כל איש ישראל.
- ב. שברשית כי תבוא (דברים כט, טו-טז).
- ג. הוריקו – החוריו. ראה בספר חשורשים (שורש ירק): הביחל האדם ובבא אליו חצרה פתאום ישובו פניו וירקות.
- ד. חששו ישראל שלא יוכלו לקיים את המצוות ויבואו עליהם קללות אלו ויבואו לידי כליה.
- ה. מקור דברי רש"י מהמדרש (תנחומא נצבים א).
- ו. גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה האת יעלם ה' עליך עד השמדך.
- ז. מתורץ, שאי אפשר לומר תשעים ושמונה, כי בפועל יש מזה קללות, שהרי ישנם שתי קללות כל חלי וכל מכה של כתובות בפירוש, לכן נקרא מזה חסר שתיים. אמנם כל הקללות שבתורת כהנים מפורשות, לכן כתוב חוץ מארבעים ותשע שבתורת כהנים, ולחלן ביאר בהרחבה.
- ח. ולכן לא נמנו במניין הקללות.
- ט. כלומר, מניין שיש הבדל בין הקללות, שיש כאלו הנלמדים כפשוטם, ויש כאלו שאין הכוונה למה שכתוב בפשוטם אלא למה שדורשים מהם.
- י. אולי יפשיני אבי וקיייתי בעיניו כמתעצב והבאתי עלי קללה ולא ברכה. ורבקה ענתה לו (שם ג'): ותאמר לו אמו עלי קללתך בני אד שבע בקלי ודך קח לי.
- יא. ראה בדר"ק שהרגיש בקושיא וכתב לבאר: 'והבאתי עלי אני גורם לחביא עלי קללה. וכן ביאר האלשיך: 'והבאתי וגו', שאחיה אני המביא קללה עלי חיו'. יב. לשון רש"י: 'מושגה עור' – הסומא בדבר ומשיאו עצת רעה. וראה לשונו בויקרא וט, יד ד"ה ולפני: 'ילפני עור לא נתן מכשול' – לפני הסומא בדבר, לא נתן עצה שאינה הוגנת לו, אל תאמר מכור שדך וקח לך חמור, ואתה עוקף עליו ונוטלה הימנו.

יסורין רבים אָבֵל בָּאֵהָבָה כְּמוֹ שְׁמִיטָר אִישׁ
אֶת בְּנוֹ^{יב}, אוֹ יִהְיוּ יסורין דּוֹמִים לָאֵלוֹ
הַפְּתוּבִים אָבֵל לֹא יִהְיוּ דּוֹמִים לְגַמְרִי^{יג}.
כְּדֹאשְׁכֶּחַן בְּפָרָק ט' דְּבִרְכוֹת (נו, א), דְּבַר הַדִּיא
הִיא מִפְּרֵשׁ לְאַבְי הַרְבֵּה פְּסוּקִים שֶׁל אֱלוֹ
הַתּוֹכְחוֹת לְטִיבוֹתָא, כְּגוֹן (דברים כח, לא) 'שׁוֹרֵף
טְבוּחַ לְעֵינֶיךָ [וְלֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ]' - נִפִּישׁ
עֶסְקֶךָ^{יד} וְטְבַחְתָּ וְלֹא אֲכַלְתָּ וְשִׁתִּית מִחֲדוּתָא
דְּלִיבֶךָ^{טו}, וְאֶפְלוּ לְרַבָּא דִּמְפָּרֵשׁ לִיה
לְרִיעוּתָא^{טז}, לֹא מִפְּרֵשׁ לִיה כְּפִשּׁוּטוֹ, אֲלֵא אֲמַר
לִיה פְּסִיד עֶסְקֶךָ וְלֹא אֶהְיִית לָךְ לְמִיכַל
מַעֲוָבָא דְּלִיבֶךָ^{טז}, וְכֵן הַרְבֵּה כִּיּוּצָא בְּזֶה.

אָבֵל הוּאִיל שֵׁישׁ שְׁתִּים שְׁלֹא כְּתָבָן
וְכָל הַשָּׂאָר כְּתָבָן, יֵשׁ מְקוֹם לומר שֶׁזֶהוּ סִמֵּן
מִבְּהֶק שְׁמָה שְׁכָתָב רּוּצָה שִׁתְּקִימוּ הַדְּבָרִים
כְּפִשּׁוּטוֹ מִמֶּשׁ. וּמִשּׁוֹם הֵכִי הוֹרִיקוּ פְּנִיָּהֶם
דּוֹקָא בְּאֵלוֹ וְלֹא בָּאוּתָן שֶׁל תּוֹרַת כְּהֻנִּים
(תִּירוֹץ קו' א'), וּמִשּׁוֹם הֵכִי אָמְרוּ מֵאָה קְלָלוֹת
חֶסֶר שְׁתִּים (הַמִּשְׁךָ תִּירוֹץ קו' ב')^{יז}.

משה פייס את ישראל שאין הקללות כפשוטם

הַתַּחֲתִיל מִשָּׁה לְפִיֶּסֶן אֶתֶם נִצְבִּים הַיּוֹם, וְכו',

מִקְרָא^{יח}. וְנִסְתַּפֵּק יַעֲקֹב אִם זֶה ה' אֲרוּר' שִׁיף
לְכָל מִי שְׁמַטְעָה אָדָם עוֹר אוֹ סוּמָא, כְּמוֹ
שֶׁהִיא צָרִיף לַעֲשׂוֹת הוּא לְהַטְעוֹת אֶת אֲבִיו
שִׁיָּהָ סְבוֹר שֶׁהוּא עֲשׂוֹ. וְלָכֵן אֲמַר 'וְהִבֵּאתִי
עָלֶי קָלָלָה', כְּלוּמַר בְּהַטְעָא זֶה שְׁאֵנִי עוֹשֶׂה
לְאַבִּי שֶׁהוּא סוּמָא^{יט}, אֲנִי מִתִּירָא פֶּן אֲמַשִּׁיף
עָלֶי הַקְּלָלָה שֶׁל 'אֲרוּר מִשְׁגָּה עוֹר', וְאֵז אֶפְלוּ
אִם יִרְצֶה אֲבִי לָתֵת לִי הַבְּרָכוֹת, אֵינֶם יְכוּלוֹת
לְחוֹל בְּמָקוֹם שֵׁישׁ כְּבֹר הַקְּלָלָה וְהָאֲרוּר^{יט}.

רבקה אמרה שאין הפסוק כפשוטו, וכיבוד אם יגן עליו

וְאִמּוֹ אֲמָרָה לוֹ 'עָלֶי קְלָלְתָּךְ בְּנִי, כְּלוּמַר
הַפְּסוּק אֵינּוּ מוֹכֵן כְּפִשּׁוּטוֹ, אֲלֵא כְּמוֹ
שֶׁפִּרֵּשׁ רִש"י שְׁנוֹתָן לְחִבְרוּ עֲצָה שְׁאִינָה
הוֹגֵנָת, וְאִם כֵּן, אִם הִתָּה עֲצָה שְׁאִינָה הוֹגֵנָת,
הַקְּלָלָה הִתָּה רְאוּיָה לְבּוֹא 'עָלֶי' וְלֹא עָלֶיךָ^כ.
אֶף אֲדַרְבָּא 'שְׁמַע בְּקִלְי' שְׁבֻכּוֹת הַמַּצָּה
שֶׁתִּשְׁמַע לְדַבְּרֵי אִמָּךְ, תְּבוֹא לָךְ הַבְּרָכָה^{כא}.

חוזר לבאר הפסוקים אצלנו

ישראל הבינו מהמכות שאינן כתובות, ששאר הקללות כפשוטם

וְהִכָּא נִמְי, בְּשִׁלְמָא אִם נֹאמַר שְׁאִין הַדְּבָרִים
כְּפִשּׁוּטָן, נוֹכַח לומר שֶׁיִּבְאוּ עָלֵיהֶם

פרי שמשון

- יג. שהרי פשט הכתוב מדבר בעור ממש שאינו רואה.
- יד. יצחק אבינו היה באותה שעה סגי נהור, כנאמר לפני כן (בראשית כו, א) ויחיה כי זקן יצחק ותכנין עיניו מראות יגו'.
טו. אין חששו של יעקב מקללת אביו יצחק, אלא מהארוך שבפסוק, לכן אמר 'והבאת עלי קללה' - את הקללה האמורה בתורה 'ארוך משנה עור בדרך' הנלמדת כפשוטו, וממילא יולא ברכה - מה שאבי ירצה לברך אותי, לא יחול עלי, היות וכבר הבאתי עלי קללת התורה. [ונתבאר בזה הכפילות 'קללה וולא ברכה', 'קללה' היינו קללת 'ארוך משנה עור בדרך', יולא ברכה' היינו מה שאבי ירצה לברכני].
טז. מפני שהשאתי לך עצה שאינה הוגנת.
זי. שחר לכאורה מילים מיותרות, כי אם ילך ויקח לה היר שבע בקולה.
יח. יעשה רצון אביו (ויק"ר טו, ז): הברכות מברכות את בעליהן. שעל ידי שיש לו את הברכה של מצות כיבוד אם, תחול עליו ברכת אביו יצחק. וראה מה דאיתא בתנא דבי אליהו רבה (פרשה כד): כל המבקש ימים ושנים ועושר ונכסים וחיים בעולם הזה וחיים ארוכים לעולם הבא שאין לו סוף, יעשה רצון אביו שבשמים ורצון אביו ואמו, שטאמר (שמות כ, יב) 'כבוד את אביך ואת אמך' וגו'.
יט. יעשה רצון אביו ואמו, שטאמר (שמות כ, יב) 'כבוד את אבך ואת אמך' וגו'.
כ. יעשה רצון אביו ואמו, שטאמר (שמות כ, יב) 'כבוד את אבך ואת אמך' וגו'.
כא. מפני ששאתי לך עצה שאינה הוגנת, ואם היא עצה שאינה הוגנת, אז עלי קללתך בני - הקללה ראויה לבוא עלי שאני השאתי העצה, ולא עליך, [נתשובה לטענה ב']
כב. אף שפע בקלי ולך קח לי ובהו שתקיים מצות כיבוד אם, תחול עליך גם ברכת האב.
כג. מפני הקללות שבפרשת כי תבוא.
כד. יעשה רצון אביו ואמו, שטאמר (שמות כ, יב) 'כבוד את אבך ואת אמך' וגו'.
כה. יעשה רצון אביו ואמו, שטאמר (שמות כ, יב) 'כבוד את אבך ואת אמך' וגו'.
כו. יעשה רצון אביו ואמו, שטאמר (שמות כ, יב) 'כבוד את אבך ואת אמך' וגו'.
כז. יעשה רצון אביו ואמו, שטאמר (שמות כ, יב) 'כבוד את אבך ואת אמך' וגו'.
כח. יעשה רצון אביו ואמו, שטאמר (שמות כ, יב) 'כבוד את אבך ואת אמך' וגו'.
כט. יעשה רצון אביו ואמו, שטאמר (שמות כ, יב) 'כבוד את אבך ואת אמך' וגו'.
ל. יעשה רצון אביו ואמו, שטאמר (שמות כ, יב) 'כבוד את אבך ואת אמך' וגו'.

וזהו 'אתם נצבים היום כלכם לפני ה'
אלהיכם', כלומר לעולם הקב"ה היה ויהיה
'אלהיכם',^כ ומכלל זה אתה למד שתהיו אתם
קיימים, והקללות בין אותן שנכתבו בין אותן
שלא נכתבו לא יתקיימו ממש כפשוטן של
דברים (תירוץ קו' ג').

המזלזל וסובר שלא יתקלל כפשוטו, ייענש כפשוטו

וזה שאמר הכתוב (דברים כט, יח-ט) 'ויהיה
בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך
בלבבו וכו' לא יאבה ה' וכו' כל הקללה
הכתובה בספר הזה',^{כא} שהקשיות מבארות.^{כב}
אלא כך היא הכנה, הואיל שאמרנו
שאלה הקללות לא יתקיימו כפשוטן, פן יבוא אדם
ויאמר לא יבואו כלל רק 'שלוש יהיה לי' כפתרון
בר הדיא לאב"י,^{כג} ומשום הכי מוסיף חטא על
פשע. אז 'לא יאבה ה' סלח' וכו', אלא ישלח עליו
הדברים כפשוטן מדה כנגד מדה, וזהו 'את כל
הקללה הכתובה', דהינו הכתובה ממש.

סיכום החידוש:

משום שלכאורה זה מלמד על שאר הקללות,
שהכוונה אכן כפשוטו.
ואמר להם משה 'אתם נצבים היום', היינו
אפילו לאחר שחטאתם בעגל, והעונש הוא 'זובח
לאלהים יחרם' שחייבים מיתה, מכל מקום הקב"ה
לא קיים הפסוק כפשוטו, וגם כאן אין לכם לחשוש.
ואכן המשך הפסוק 'כל חלי וכל מכה וגו' עד
השמדך' אין הכוונה השמדך כפשוטו. ומרומז גם
בפסוק 'אתם נצבים וגו' אלקיכם' שהקב"ה תמיד
יהיה אלקיכם גם אם תחטאו.

הרבה הכעסותם וכו' [למקום ולא עשה אתכם
כליה ויהי אתם קיימים לפניו]. כלומר הלא
עשיתם את העגל וכתוב ביה (שמות כב, יט) 'זבח
לאלהים יחרם' ועם כל זה לא עשה אתכם
כליה, שאין הקב"ה מעניש את האדם
כפשטיה דקרא,^{כד} לפי שפכר נשבע לאבות
שאין מחליף זרעם באמה אחרת^{כה} כמו שכתב
כאן רש"י ז"ל בפירוש וזו.

ואין הכי נמי שגם אלה הקללות לא
יתקיימו כפשוטן, שהרי בפסוק גס כל חלי
וכל מכה וכו' כתוב 'יעלם ה' עליך עד
השמדך', ומזה מוכח שאף אותן שלא נכתבו
הן חמורות הרבה, שהרי יש בהן השמדה חס
ושלום, וזה הוא להפך ממה שהייתם סבורים
שאין כל כך חמורות. אלא שמכל מקום
מכרחים אנו לומר ש'עד השמדך' אינו דוקא
ובדאי לא יתקיים כפשוטו, שהרי ישאל לא
יפךרו מהיות גוי לעולם.^{כו}

כדי לבאר דברי רש"י יוקדם, שאם כל
הקללות היו כתובות, לא היו חוששים כל כך, והיו
סוברים שלא יתקיימו כפשוטו, וכפי שמצינו אצל
יעקב, שמוכח (מובא בפנים בהרחבה) שלא תמיד
מתפרש הפסוק כפשוטו. אמנם היות ובפרשת כי
תבוא ישנם שני קללות שאינם כתובים בפירוש,
ישראל חששו אם כן, שמה כתוב בפירוש יתקיים
כפשוטו, ואין שייך לדרשו. ולכן דוקא כאשר שמעו
הקללות שבפרשת כי תבוא - ששם יש מאה קללות
חסר שנים שלא נכתבו, אז הוריקו וחווירו פניהם,

פרי שמשונו

כח. שהזובח לעבודה זרה חייב מיתה. **כט.** ראה דברי רבינו (כי תשא חידוש א), שזכות האבות גרם ש'יחרם' נתפרש חרם לגבוה, ולא מיתה. ולכן הביאו לגבוה כופר נפש - מחצית השקל, כדי להחליף החרם של המיתה בחרם ממון לגבוה. **ל.** אלו דברי רש"י (מובא בתחילת החידוש כל הלשון): **התחיל משה למייסס אתם נצבים היום** שלא כליתם, על אף שהרבה הכעסותם למקום בעל ולא עשה אתכם בליה אף שכתבו 'זובח לאלהים יחרם', ומכל מקום אין הפסוק נלמד כפשוטו, והרי אתם קיימים לפניו, וכן הקללות של פרשת כי תבוא לא נאמרו כפשוטם. **לא.** כפי שביאר כאן רש"י. **לב.** שאף אם חלילה חוטאים, תמיד הוא אלקיכם, כפי שמשמע מרש"י (חובא לעיל). **לג.** והנה בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשררותי לבי אלך למען ספות הרעה את הצמאה, לא יאבה ה' סלח לו כי אז יעשן אף ה' וקטאתו באיש החוטא וקרבץ בו כל האלקה הכתובה בספר תהא ומתח ה' את שמו מתחת השמיים. **לד.** כיצד אחרי כששמעו את דברי האלה הזאתי שייך 'והתברך בלבבו לאמרו' וגו'. וכן יפך להבין למה כתב האלה 'והכתובה' בספר הזה, היה יכול לכתוב 'כל האלה'. **לה.** שהיה פותר לו את הקללות שנאמרו בתורה לברכה, וכך פסוקי הקללות לא יתקיימו כפשוטם.

כי תבוא, לְפִי כְשֶׁשָׁמְעוּ יִשְׂרָאֵל מֵאָה קָלִלוֹת חֶסֶד שְׁתִּים ומכאן משמע לכאורה שהקללות הכתובות יתקיימו כפשוטם חוץ מֵאָרְבָּעִים וְתִשְׁעַ שְׁבַתֹּת כְּהִנִּים ששם כולם כתובות ויתכן שאין הכוונה כפשוטם וכפי שמצאנו אצל יעקב שהבין שיתכן שאין הפסוק מתקיים כפשוטו, הוֹרִיקוּ וחווירו פְּנֵיהֶם וְאָמְרוּ מִי יוֹכַל לַעֲמֹד בְּאֵלֶּה אִם יתקיימו חלילה כפשוטם, הִתְחִיל מֹשֶׁה לִפְסֹס אֶתֶם נִצְבִּים הַיּוֹם, הִרְבֵּה הִכְעַסְתֶּם לְמָקוֹם שִׁחַטְתֶּם בַּעַל [ולא עֲשֵׂה אֶתְכֶם בְּלִיָּה וְהִרִי אֶתֶם קִמִּים לְפָנָיו].

אמנם בהמשך הפסוקים מדובר על מי שמזלזל בקללות וסומך שלא יתקיימו, וכלשון הפסוק 'והיה בשמעו את דברי האלה הזאת' - היינו שמבין שאין הפסוק כפשוטו, ולכן 'והתברך בלבבו לאמר בשרירות לבי אלך' ומוסיף חטא על פשע, עליו דוקא נאמר 'לא יאבה ה' סלוח לו' ואצלו יתקיימו הקללות כפשוטם. [אמנם מי שאינו ממשיך להזיד, לא יתקיימו אצלו הקללות כפשוטם].

וזה תמצית המדרש: 'אֶתֶם נִצְבִּים' פֶּרֶשׁ רַשִׁי לְמָה נִסְמְכָה פֶּרֶשׁת אֶתֶם נִצְבִּים לְקָלִלוֹת שֶׁבִּפְרֶשֶׁת

פרשת נצבים ריש חידוש ב

מהנפילה העמוקה תצמח הישועה הגדולה

עַד עֶפֶר, וְכִשְׁהֵם עוֹלִין עוֹלִין לְרִקְעִי. וְכֵן בְּפֶרֶק קָמָא דְּבִרְכוֹת (ד, ב), בְּמַעֲרָבָא מְתַרְצִי לָהּ הִכִּי 'נִפְלָה לֹא תוֹסִיף' לְנֶפֶל עוֹד, 'קוֹם בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל'.

'משם יקבצר' היינו מדיטא התחתונה

וְזֶה שְׁאָמַר הַכְּתוּב 'אִם יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקִצָּה הַשָּׁמַיִם' דִּהְיִנו קִצָּה הָאֲחֵרוֹן שְׁאִין עוֹד מְקוֹם לְהִדְחִיךָ, שְׁכַבְר יִרְדָּת עַד עֶפֶר דִּהְיִנו בְּדִיטָא (-במדרגה) הַתַּחְתּוֹנָה שְׁלֹא תוֹסִיף לְנֶפֶל עוֹד, 'מִשָּׁם' דְּוָקָא 'קִבְצָךָ', שְׁהִרִי אֲזַ נֹאמַר 'קוֹם בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל' - שְׁהִרִידָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא סְבָה לַעֲלוֹת עַד לְרִקְיעַ (תירוץ קר' א')^א.

'אִם יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקִצָּה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבְּצָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ וְכוּ' [וּמִשָּׁם יִקְבְּצָךְ] (דברים ל, ד).

יֵשׁ לְדַקְדָּק (קושיה א'), שְׁתַּבַּת 'מִשָּׁם' מִיִּתְרָת, שְׁדִי הִיָּה לֹמַר אִם יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקִצָּה הַשָּׁמַיִם יִקְבְּצָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ. וְעוֹד (קושיה ב'), מַהוּ הַכָּפֵל 'וּמִשָּׁם יִקְבְּצָךְ'.

אם ישראל יורדים לדיטא התחתונה, מיד עולים

וְיֵשׁ לֹמַר, דְּאִמְרִינֵן בְּפֶרֶק קָמָא דְּמַגְלָה (טז, א), 'כִּי נָפֹל תְּפֹל לְפָנָיו' (אסתר ו, יג)^ב, שְׁתִּי נְפִילוֹת אֱלוֹ לְמָה, דָּרַשׁ רַבִּי יְהוּדָה בַּר אֲלֵעָא מְלַמֵּד שְׁאָמְרוּ לוֹ אָמָה זֹו מְשׁוּלָה לַעֲפָר וּמְשׁוּלָה לְכּוֹכְבִּים, כְּשֶׁהֵם יוֹרְדִין יוֹרְדִין

פרי שמשונו

- א. אחרי שכבר כתב שיקבץ את ישראל מהגלות, מדוע צריך לכתוב שוב שיקחם. תמושך ליפול. וזה לשון הפסוק: וְיִסְפַּר הָקוֹן לְזֶרֶשׁ אֲשֶׁתּוֹ וְלָכֵל אֲהָבִיו אֵת כָּל אֲשֶׁר קָרְחוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ חֲקִמְיוּ וְזֶרֶשׁ אֲשֶׁתּוֹ אִם מְנַרְעֵה הַיְּהוּדִים מְרֻדְכִי אֲשֶׁר הִחֲלֹת לְנָפֵל לְפָנָיו לֹא תוֹכַל לוֹ כִּי נָפֹל תְּפֹל לְפָנָיו.
- ג. מדוע הפסוק כופל לשון נפילה.
- ד. שאם ישראל נופלים חלילה עד העפר, מיד הם עולים עד לרקיע. ואמרו להמן, שאם רואה ישראל נפל, שידע שמכאן ואילך מתחילה נפילתו שלו - של המן. וזה לשון הרמ"ז (על עין יעקב שם): 'כי נפול תפול לפניו שתי נפילות אלו למה, חוקשה לו, כיון שאמר 'והחלות לנפול', מה צורך לומר עוד שתי נפילות חללו. עוד דקדק שתי נפילות חללו דכתיב 'נפול תפול' ולא כתיב 'הפול תפול'. לכך דרשו, כי 'נפול' של ישראל לארץ, הוא ניהו מפתח שיתפול לפניו, לפי שנפילתו של ישראל לארץ הוא סימן לקימתם ועלייתם עד לרקיע, שהם נמשלו לעפר בירידתן ומיד עולים שנמשלו לכוכבים (-שאחרי ירידת הכוכבים בגלגל המזלות, מיד עולים), וכמה דכתיב (תהלים מז, כו-כו וראה שמו"ר ט, ט) 'כי שחה לעפר נפשני', 'קומה ערחה לנו' (-כשישראל שחו לעפר, אז מיד יש ערחה לנו), הרי שמתוך נפילת ישראל לעפר נמשך תפול לפניו, שמיד עולים ובעלייתן תפול לפניו.
- ה. משמעות הפסוק (עמוד ח, ב) נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוֹם בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל, שבתולת ישראל חלילה לא תקום, ולכן דרשו את הפסוק באופן שכן יש קימה.
- ו. ומוכח כמ"ל, שהיות שכבר נפלה, שוב לא תוסיף ליפול, וחייבת כעת לקום.
- ז. לחלן יבואר מהו יורדין.
- ח. [על פי זה יובן מה שאמר רבי יוחנן בסנהדרין (צח, א): אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי ואין כולו חייב. שבדור שכולו חייב, באו עד הדיטא התחתונה ומוכרחים להגאול.]

קודם 'קבצך' ועל ידי האחדות 'קחך' מהגלות

ולפי שישאל לא גלו אלא מחמת שנאת חנם
(יומא ט, ב), ואי אפשר להם להגאל אלא
כשיהיה שלום ביניהם, כדכתיב (הושע ד, יז)
'חבור עצבים אפרים הנח לו' וכתוב (שם י, ב)

'חלק לבם עתה יאשמו', משום הכי אמר
מתחלה 'משם יקבצך' יכרך אותם בשלום
ותהיו כלכם מקבצים כאיש אחד^י, ומזה
הקבוץ והשלום יקחך מן הגלות, וזהו 'ומשם
יקחך' (תירוצ קו' ב)^{יב}.

תנא דבי אליהו (רבה, ב)

אמר אלהי ישראל לי דבר צור ישראל מושל באדם צדיק מושל יראת אלהים (שמואל ב' כג, ג)

מעלת העמל בתורה

הראשונים והאחרונים שלך הן, שנאמר 'אמר
אלהי ישראל לי דבר צור ישראל וגו', (שמואל
ב' כג, ג) מי מושל בן^י, צדיקים, הוי אומר 'צדיק
מושל ביראת אלהים' זה הכובש את יצרו.

אשרי אדם שמשחק עצמו בדברי תורה
ויושב וחורש בהן כבהמה החורשת בשדה,
אמר לו הקדוש ברוך הוא בני דברים

אור החיים הקדוש - רבי חיים בן רבי משה זיע"א

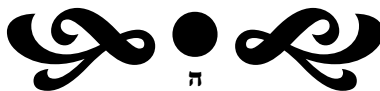
לאהבה את ה' אלהיך לשמע בקלו ולדבקה בו כי הוא חיך וארך ימיו לשבת על האדמה אשר נשבע ה' לאבתך
לאברהם ליצחק וליעקב לתת להם (דברים ל, כ)

לאדם חיים אם לא רצונו יתברך שעשיית
רצונו היא תסובב שידבק האדם בקונו
כאומרו ולדבקה בו, וזה הוא עצמו החיים
בעולם הזה ואורך ימים לעולם הבא והוא
אומרו ואורך ימיו:

לאהבה את ה' וגו'. מאמר זה סמוך
עם מה שלמעלה ממנו שאמר למען תחיה
אתה וזרעך וגמר אומר לאהבה וגו', פירוש
שטעם חפץ בחיים הוא לאהבה את ה' לשמוע
בקולו וגו', ונתן טעם כי הוא חיך, כי מה

פרי שמשון

ט. כאשר יש חיבור ואחדות, אפילו של עצבים - עבודה זרה, מניחים להם לישראל. וראה בספרי (נשא מב): גדול השלום שאפילו ישראל עובדין עבודה
זרה ושלום ביניהם, כביכול אמר המקום אין חשטן נוגע בהם, שנאמר 'חבור עצבים אפרים הנח לו', אבל משנחלקו מה נאמר בהם 'חלק לבם עתה
יאשמו'. וראה בהרחבה בדברי רבינו בפרשת בשלח (חידוש כד), שעל ידי האחדות, נקרא כלי מחזיק ברכה ואין שורים המזיקים. י. כאשר יש
מחלוקת ביניהם, אזי יחרבו, שיהיו שממה. יא. תנחשד כאן, שאין 'יקבצך' עולה על הקיבוץ מהגלות, אלא על התקבצות והתאחדות בני
ישראל. יב. תמצית הפסוק: אם יהיה נדחך בקצת השמים שהגיעו עד הדיוטא התחתונה, משם - מהדיוטא התחתונה יקבצך - שתהיו
באחדות, ומשם - על ידי האחדות יקחך לגאול אותך. [ויתכן שימשם יקבצך, 'משם' עולה על השממה שנוצר עליהם מחמת שנחלקו כדלעיל, ועיין
הכתב והקבלה בראשית (מט, כד): וייל מלת משם הוא מענין שממה, וסעד לדברי מהראב"ע שאמר (בסי' השם סוף שער א') וז"ל כי שמה ושממה
מגורת שם, והטעם כי לא נשאר מהיישוב רק השם ואמר שם המפרש מלת שממה יתכן היותו מחובר משתי מלות שם - מה, והכוונה שלא ימצא בה
ישוב ולא דבר זולתי השם לבד והוא מקום ריקנות מכל דבר, עיי"כ].

לימוד יומי מהספר הקדוש יסוד ושורש העבודה

מהאי גברא רבה ויקירא, מחצב סנפירא וכו', כמוהר"ר אלכסנדר זיסקינד בכמהור"ר משה.

פרשת נצבים

המשך עניני הבדלה

יראו' אלו אצבעות לפנים בלא צפרנים, שהם פנים פנימיים כו', עד כאן לשונו בקיצור נמרץ.

וזה לשון האריז"ל גם כן, ויכפוף ראשי האצבעות דידו הימנית על האגודל כנגד פניו, ויסתכל בצפרנים, עד כאן לשונו.

המבדיל בין קדש לחול בין אור לחושך כו', יכוין כוונה המבואר למעלה בתפלת העמידה בברכה רביעית, אך נוסף הוא בהבדלה כשיגיע לתיבות בין אור לחושך ראוי לפתוח עיניו בכיון, להכיר חכמתו הנפלאה של הבורא יתברך שמו ויתעלה בהבדלתו אור מחושך, ודי בזה.

ואחר הבדלה יזמר כל הזמירות. וגם הבית יוסף מביא בסימן ש' לומר פיוטים וזמירות ללוות השבת קדש, כדרך שמלוין את המלך בכניסתו וביציאתו, עד כאן לשונו. והוא מהמדרש והובא גם כן באבודרהם.

ותיכף אחר הזמירות יאכל סעודה ד' ללוות את המלכה שבת מלכתא. וסעודה זו נזכר בגמרא הקדושה והובא בטור ובשלחן ערוך. וראיתי בספרים שד' סעודות דשבת מעוררים ד' רגלי המרכבה העליונה, והם אברהם יצחק ויעקב ודוד, אברהם מציל את האדם מדינה של גיהנם בזכות סעודה ראשונה, יצחק מציל מחבלו של משיח בזכות סעודה שניה, יעקב מציל ממלחמת גוג ומגוג בזכות סעודה שלישית, דוד מציל מחבוט הקבר בזכות סעודה ד', עד כאן לשונו. וכתב האריז"ל, שאסור לעסוק בשום מלאכה אפילו בדברי תורה, וגם שלא להסיר בגדי שבת עד אכילת סעודה ד', עד כאן לשונו. ואשרי אנוש יעשה זאת וכן אדם יחזיק בה. והאוכלים אותה עד אחר ד' שעות בלילה לא יצא ידי חובתו, מצאתי.

בעזר הראשון ואין שני, סיימנו עולת שבת והוא חלק השני, ואליו אשא נפשי, ישלח עזרו מקודש בחלק השלישי, הצילני מטוט רפשי, שגיאות האנושי.

ובבשמים יזהר האדם מאוד לחקור קודם הברכה אם נותנים ריח טוב כדי שלא יהיה חס ושלום ברכה לבטלה, ודעת הזוהר הקדוש שברכת בשמים במוצאי שבת יהיה על הדס דוקא. וזה לשון הזוהר הקדוש פרשת ויקהל (רז, ב), ובעי לארחא בבוסמין כד נפיק שבתא על דאסתלק ההוא רוחא ונפשא דבר נש אשתארת בערטולא כו', וההוא ריחא מעליא דבוסמין איהו הדס, דהא קיומא דאתר קדישא דנשמתין נפקין מניה הדס איהו [וצריך להריח בבשמים כשיוצאת שבת על שהסתלק הרוח ונפשו של אדם נשארת ערומה כו', והריח המעולה שבבשמים הוא הדס, שהרי קיום המקום הקדוש שהנשמות יוצאות מהם הוא הדס], עד כאן לשונו. וכן הוא בתיקונים. לכן ראוי לאדם להשתדל שיהיה בידו בשעת ברכה, הדס כשר של לולב עם שאר מיני בשמים, ויחשוב במחשבתו בשעת ברכה גבורות ה' גבורות ה' בשמחה עצומה, שבחכמתו הנפלאה ברא הריח טוב.

ובברכה בורא מאורי האש, יחשוב גם כן גבורות ה' בשמחה עצומה, על חכמתו הנפלאה בבריאה זו של מאור האש. וענין ההסתכלות על האצבעות בברכה זו מבואר בזוהר הקדוש פרשת ויקהל (רז, ב) וזה לשונו, לבתר דנפיק שבתא בעי בר נש לאפרשא בין קדש לחול כו', בההיא שעתא דקא מברכין על אשא אודמן ארבע רתיכין כו', בגין כך בעינא לאכפא אצבעאן ידא ארבע דימינא ולאנהרא לון בגו ההוא נהורא דשרגא דמתברכא כו', ורזא דא 'וראית את אחורי' (שמות לג, כג), אלין 'אחורי' אצבעאן לאחורא בטופריהן, 'ופני לא יראו' אלין אצבען לגו בלא טופרין, דאנון אנפין פנימאין כו' [אחרי שיוצאת השבת צריך אדם להבדיל בין קדש לחול כו', באותה שעה שמברכים על אש מזדמנים ארבעה מרכבות כו', מפני כך צריך לכפוף אצבעות היד ארבע של ימין ולהאיר להם בתוך אותו אור הנר שמתברך כו', וסוד זה 'וראית את אחורי', אלו 'אחורי' האצבעות לאחור בצפורניהם, 'ופני לא

ברכה משולשת

מתוך ספרי הגה"צ רבי יצחק הכהן
ב"ר אשר אנטשיל זי"ע - הצדיק הרב הוברמן מרעננה

עורך: הרב עוזיאל אדרי רב המרכז הרפואי סורוקה

תכלה שנה וקללותיה ותחל שנה וברכותיה

הקליפה מתמוטט ונתרוק, וישראל מושלם ועולם וכל הגוים תחת רגליו, כשהאותיות מתמלאים במילואם וכל שכן במילוי המילואים, מושפע חיות ושפע רב בכל העולמות, מה שאין כן כשישראל חוטאין ח"ו, אזי הם פוגמים בשמ הגדול במילוי האותיות ובעולמות העליונים, ומתישים כוח הקדושה ומוסיפים כוח הקליפה, שנתרוקני השמות מהמילואין שונארים רק גופי אותיות בעצמותם, ואז החיות בצמצום והשפע מתמעט, וכאשר ישראל שבים בתשובה אז שוב נתמלאים השמות במילואם, כמאמר פתח אליהו זכור לטוב "אנת הוא דמלא כל שמך", רצה לומר "ממלא" דייקא, שעל ידי התשובה גורם האדם שהקב"ה מפעיל מילוי האותיות בכל השמות אז הם מתמלאים במילואם כנ"ל, וכל העולמות תלויים ביד ישראל. וזהו שאנו מבקשים ותמלא כל השמות שפגמתי בשמך הגדול, רצה לומר "ותמלא" דייקא, שיתמלא המילוי של השמות מה שפגמנו ונחסרו במילואם ועל ידי זה יושפע שפע רב בכל העולמות.

ועל פי דבריו הקדושים יש לומר שהשראת השכינה היורדת בתוך הטומאה היא האות "ח"י" משם "הוי"ה", שהחוטא על ידי העברה מכניס את הקדושה לתוך הסטרא אחרא, ובזה הוא נותן כוח בקליפה ומביא על עצמו היותו של הקללות, כי הנה כך חל כל של הקללות בשבתי הפרשיות "כי תבוא ובחוקות" הם "צ"ח מ"ט" (147). גימטריה "קמ"ז" (147). וכשתוסיף את האות יו"ד שהיא השראת השכינה שירדה לקליפה, על מספר הקללות "קמ"ז" נעשה תיבת "מזי"ק", שהחוטא מביא על עצמו היותו של כל הקללות ורחמנא לצילן, וזהו שאמר הגבאי ירמיה "תסירך רעתך" (ירמיה ב, ט). שאתה בעצמך גורם לבריאת המזיקין, שפועליך עליון את רעת הקללות.

אך מיד כשעושה תשובה שהיא קדמה לעולם כאומרם ז"ל במדרש רבה (בראשית פ"א, ד). רבי אבהו ברבי זעריא אמר התשובה קדמה לעולם, שנאמר 'בטרים היום יולדו' (תהלים ב, ג). ואותה השעה 'תשם אנשי עד דכא' (תהלים ג, ג). אזי זוכה שבמשך עליו אור עליון גדול ונשגב "תארת הכתר עתיק", שעליו נאמר בזהר הקדוש (ח"א, קסט), "לדלת אמאלא בהתיא עתיק", שאין דין ששאל ואין דינים במקום גבוה ונשגב זה "הכתר עתיק", ויש שם רק צד אחד של חסד ורחמים.

וזה שבא משה רבינו ע"ה והפסיד דעתם בדבר זה, "הרבה הכעסות למקום ולא עשה אתכם כלילה", כי על ידי התשובה והפסיד דעתם, והפסיד דעתם, והתחלית לברכות גדולות ונשגבות, וזה שאמר להם והיה לכם ראייה לזה שנה אתם קיימים לפניו.

כי על ידי התשובה, יוצאת "נפש" האדם מהיכלות הטומאה והסטרא אחרא, וממילא גם הקב"ה יוצא משם כנ"ל, שחזרת האות "י"ד" לקדושה, וממילא מתחלש צירוף המילה "מלא" (157). ונעשה בגימטריה צירוף המילה "ונק" (157). כמו שכתב במכילתא (שמות ב, ג) שהקב"ה נגלה על הר סיני ביום מלא רחמים, והיינו שעל ידי התשובה הקב"ה נראה כוון מלא רחמים שמוחל וסולח והופך את חזונו לזכות, ומהפך את הנזק של הקללות שחבלה שנה וקללותיה, לברכות גדולות ונפלאות ותחל שנה וברכותיה, יהי רצון עלינו ועל כל ישראל, אמן.

אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלוהיכם ראשיכם שבטיכם וקניניכם ושוטריכם כ"ח איש ישראל' (כט, ט). כתב רש"י (ב, יב) למה נסמכה פרשת אתם 'נצבים' לפרשת הקללות 'כי תבוא', לפי ששמעו ישראל צ"ח קללות מאה חסר שתיים, חוץ מ"מ" קללות שבתורת כהנים בפרשת בחוקותי, הוריקן פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד באלו, התחיל משה לפייסם אתם נצבים היום הרבה הכעסות למקום ולא עשה אתכם כלילה והיה אתם קיימים לפניו.

צריך להבין הידך יתכן שאחרי ששמעו עם ישראל את הקללות והיו יראים וחרדים, בא משה רבינו ע"ה ומפסיד דעתם בדבר זה, "הרבה הכעסות למקום ולא עשה אתכם כלילה", וכי הקללות לחינם נאמרו, והלא מעתה יש חשש שלא יפחדו, פן יאמרו הרי חטאנו והכעסנו הרבה למקום ולא עשה בנו כלילה.

יש לומר בהקדים הנה כתב בספר "ערבי נחל" (שלה, ג). בשם האריז"ל על פסוק 'הצילה נפשי משפת שקר' (תהילים קכ, ב). כל עבירה היא רוח טומאה וקליפה גדולה, ומכניס בשמתו להיכל טמא וסרוח, ובעמקי השואל אין שום הוי אמנא בעולם שיוכל להתפרש משם ולחזור בתשובה, ועל כן הקב"ה מוכרח להקדימו ולהיכנס שם לפניו, ולהשרות שכינתו שם קודם שמכניס בשמתו לשם בכדי שבבוא הגשמה לשם כבר תמצא שם השראת שכינה, ועל ידי זה יוכל להיות לו תקומה, כי יוכל להרהר בתשובה ולשוב לצאת משם. ויובן בדרך משל, למלך שיש לו בן שאינו הולך בדרך הישר ואוהב ללכת עם אנשים ריקים ופחוזים בבתי משתאות ובמקום הטינוף, והמלך יצא מאד על בנו לשומרו כי בלכתו במקומות האלה אינו בטוח מנוק ומכשול, וגם חושש שמא שוב לא יוכל כלל לצאת משם לעולם, כי ירגיל עצמו להיות אלו הוא כאחד מאותם פחוזים עד שלא יוכל לשוב עוד להיכל המלך כהגון אליו, לזאת מוכרח המלך לזלזל בעצמו וללכת ולהיכנס לאותן המקומות המגונים אשר בנו הולך שמה, בכדי שכראות האנשים אשר שם את המלך נכנס, יהיה אימתו עליהם ויבושו מלפניו לא יוכלו להרע לבנו, וזהו וזלזל גדול להמלך, ולא עוד שחרבו אהבתו את בנו משיגה להבין מחשבתו בנו ומיד כשרואה שרובה ללכת לאיזה מקום מגונה, המלך מקדים לילך לאותן המקומות מתחילה קודם שבנו נכנס לשם, כדי שתיכף בבוא בנו יהיה הוא כבר עומד שם, ופוגה אליו ומבקש ממנו חוסה עליו ועל כבודו, מה לבן המלך ולמקומות סרוחים אלו, ועל ידי זה יוכל להיות לו תקומה שלא ישתעשע שם, ויצא וישוב לבוא להיכל המלך. והנמשל הנה הקדושה נקראת "אמת" שהוא חותמת של הקב"ה, והקליפה שמה "שקר", נמצא כשהחוטא נותן כוח בקליפה הוא ממלא אותיות "שקר" במילוי אותיות "ש"י קי"ף ר"ש", והנה ג' אותיות בסוף ק"ה "ש"י קי"ף ר"ש" תיבת "נפש", וג' אותיות "אמת". בגימטריה "א"ת"ה" (26). בגימטריה "ש"י קי"ף ר"ש" תיבת "הוי"ה" (26). והיא השראת שכינה והתלבשותה תוך הקליפה, שהקב"ה בעצמו מקדים ללכת תחילה לאותן המקומות השפלים והמאוסים לפני שבנו נכנס כדי לא להציל, כי כשכב "הנפש" לשם כבר יש שם השראת שכינה של "הוי"ה" הקדוש, ועל ידי זה מגיע לו לפעמים הרהור תשובה ויכול להיות שישבו אל ה', כי בהיותו חוטא הוא אסור בדיקים וקשרים ועל ידי אותה פעולה שהקב"ה שם יוכל להיות עצמו ממסר לבלת קשרי ומושך אל ה', והענין הוא כי מילוי אותיות שמות הקדוש כחם גדול ורב מאד, להתם ולכלה את כל כוחות הטומאה,

חידושי תורה של "הצדיק מרעננה" על ספר בראשית גילויים מן השמים נותנים ליראי שמים

"תשר"ץ", היינו, שגם העולם עצמו בסדר הפוך קודם האותיות האחרונות ואחר כך האותיות שלפניהם.

כמו שכתב בספר 'אור לשמים' (בראשית). בשעת בריאת העולם הלכו האותיות לפני הקב"ה בדרך "תשר"ץ" לברוא בהם העולם, ולא רצה לברוא בהם כי אם באות ב"ת", וכדאיתא בזהר הקדוש (ח"א, ב) עיין שם.

וכמבואר במדרש אותיות דרבי עקיבא. אמר רבי עקיבא אלו כ"ב אותיות שבהן

'בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ' (א, א). צריך להבין מדוע התחלת תורתנו הקדושה 'בראשית' באות "ב"ת", והתחלת עשרת הדברות "אנכי" באות "א"י", יש לפשר שהוכנה על הספירות הקדושות "חכמה ובינה", ש"החכמה" כנגד האות "א"י", שהיא הספירה הראשונה, ו"בינה" כנגד האות "ב"ת", שהיא הספירה השנייה.

ומה שכתב שקדמה האות ב' קודם האות א, שבנתינת התורה לישראל קדמה האות "ב"ת" שנאמר בתחילת התורה 'בראשית' ואחר כך האות "א"י" שנאמר בקשרת הדברות "אנכי". כתבו בספרים הקדושים בשם רז"ל ששולחם נברא בסדר

ברכה משולשת

מתוך ספרי הגה"צ רבי יצחק הכהן
ב"ר אשר אנטישיל זי"ע - הצדיק הרב הוברמן מרעננה

הבטיח בהקדמת ספריו: כל הלומד יגיד בשמי דברי תורה,
אני מתפלל עליו תפילה קבועה בכל יום ואמליץ טובה עליו
לישועות מכל צרה, לשפע בכל טוב של קדושה והצלחה
ברוחניות ובגשמויות בעוה"ז ובעוה"ב, ושיתעורר ליבו ברוח
טהרה ויראת שמים לעבודת ה' באמת ובלבב שלם.

שאלה.]הבינה" הוא מקום ששואלים נשאלות מתבוננים ומבינים, ה"חכמה" הוא
מקום עליון שאין שם שאלות. וכדברי אליהו זכור לטוב בפתיחת אליהו בתקוני
הזוהר (ח, א). בינה ליבא, ובה הלב מבין. שהספירה ב' שהיא ה"בינה" היא מקום
שהלב מתבונן ומבין. מה שאין כן הספירה א' שהיא ה"חכמה" הוא מקום עליון
ושנבט שלא שייך לשאול שם שאלות כדי להבין.

אלא שכאשר מן השמים רוצים לזכות את האדם, ונפתחים לו מעיינות ה"חכמה"
למעלה, הוא מתורסם וממעלה לדרגה גבוהה ועליונה, שמבין בצורה ברורה
ובחירה את מה שהוא רואה ללא כל שאלות. ולזה זכו כל ישראל במעמד הר סיני
שבעשרת הדברות נפתחו להם השמים ושמי השמים, ואז זכו לראות עין בעין,
מה שנאמר לנברא לראות, ולא הוצרכו לשאול בגלל חוכות והבחירות במדריגה
הגדולה והעליונה שהם היו אז בה, עד שהעין הגשמי ראה את הקול בדכתים וכל
העם רואים את הקולות (שמות כ, יד).

על כן נרמז זה באותיות ב' ו-א, "בינה" באות ב' "בראשית", ו"חכמה" באות א'
א"נכ"י, ללמדנו שגילויים מן השמים נותנים ליראי שמים, כלומר, קודם כל א".
דבר הראשון" על האדם להתחיל מ"בינה" קודם הבנה בפשט הפשוט בעמלה של
תורה מתוך יראת שמים טהורה ומידות טובות, וכשיתעלה בביגעת התורה והיראה
במנוות ובמעשים טובים, יזכה לעלות במדריגות השלום השמימי, עד שיזכה
ליראת שמים אמיתית, ואחר כך ב'. יזכה ל"חכמה" שיפתחו לפניו אוצרות של
מעלה גילויים שמימיים רזי וסודות התורה בצורה ברורה ובחירה ללא כל צורך
לשאול שאלות, שנאמר 'סוד ה' ליראיו' (תהלים כה, יד).

העניי זוכה שברכה טוב וחסד רודפים אותו

בה את עשרת הדברות, כשיתן את התורה לבני ישראל על הר סיני 'אנכי ה'
אלקיד', רמי לנו שהעניי זוכה שברכה טוב וחסד רודפים אותו.

ויש לתת רמז לזה, "בראשית ברא אלקים" (1,202). גימטריה "אלף ב" (1,202).
תיבת "אלף" מלשון מספר (1,000). ותיבת "ב" פירושו "חזק", היינו כביל,
לפי שהאות א' נשארה בחזק ולא עלתה ולא סידרה טענותיה שבה יברא
הקב"ה את עולמו. ועל כן זכתה, "את השמים ואת הארץ", שהקב"ה פתח
והתחיל בה באות א' את עשרת הדברות 'אנכי ה' אלקיך', ביום שנבטסו
בו 'השמים והארץ' מתן תורה, שהקב"ה התנה תנאי עם מעשה בראשית,
אם בני ישראל מקבלים התורה מוטב ואם לאו אני מחזיר אתכם לתהו ובהו.

באומרו ז"ל במסכת שבת (פח, א). אמר חזקיה מאי דכתיב 'משמים השמעת דין
ארץ יראה ושקטה' (תהלים עז, ט). אם יראה למה שקטה, ואם שקטה למה יראה,
אלא בתחילת יראה ולבסוף שקטה, ולמה יראה כדריש לקיש דאמר ריש לקיש
מאי דכתיב 'ויחי ערב ויחי בקר יום הששי' (בראשית א, לא). "השש" ה' תורה
למה לי, מלמד שהתנה הקב"ה עם השמש בראשית ואמר להם, אם ישראל מקבלים
התורה אתם מתקיימים ואם לאו אני מחזיר אתכם לתהו ובהו.
אי יש לומר הפירוש 'את השמים ואת הארץ', רומז על זה שבזמן מתן תורה שבו
הקב"ה פתח והתחיל באות א' את עשרת הדברות 'אנכי ה' אלקיך', הציג והוריד
הקב"ה את 'השמים והארץ' על הר סיני.

כמבואר במדרש 'לקוט שמעוני' (שמות רפד). רבי עקיבא אומר כתוב אחד אומר
'אתם ראינים כי מן השמים דברתי עמכם' (שמות כ, יח). וכתוב אחד אומר 'וירד
על הר סיני אל ראש ההר' (שמות יט, כ). מלמד שהרבה הקב"ה שמי השמים
העליונים על ראש ההר, שירד הכבוד והצניע על גבי הר סיני כאדם שמציע את
הכר על גבי המטה, ודבר עמון מן השמים, שנאמר 'כי מן השמים דברתי עמכם'
(שמות כ, יח). וכן הוא אומר 'ויש שמים וירד ויעפיל תחת גילגלי' (תהלים יח, י).
והבן.

ניתנה תורה לשבטי ישראל, והן חקוקין בעט שלהבת על כתר נורא ואיום
של הקב"ה, ובשעה שבשקש הקב"ה לבראות העולם מיד ירדו כולם ועמדו
לפני הקב"ה, זה אומר לפניו כי תברא את העולם, וזה אומר לפניו כי תברא
את העולם. בתחילה נכנסה האות "תי" לפני הקב"ה ואמרה לפניו ריבונו
של עולם רצונך שתברא בי את עולמך וכו', אחר כך נכנסה האות "שי"ן"
ועמדה לפני הקב"ה וכו', עד שנכנסה האות "בית" לפני הקב"ה ואמרה
לפניו, ריבונו של עולם רצונך שתברא בי את עולמך, מיד קיבל הקב"ה
ממנה ואמר לה הן, וברא בו את עולמו באות "בית", שנאמר 'בראשית
ברא אלקים'. האות "אלף" כיון ששמעה הדבר עמדה לצד אחר ושתיקה,
עד שקרא לה הקב"ה ואמר לה, "אלף" אל תירא שאתה ראש לכלול כמלך,
אתה אחד ואני אחד ותורה אחת, וכך אני עתיד ליתנה במתנה לישראל עמי
שקראו אחד, ולהתחילה לתן על הר סיני, שנאמר 'אנכי ה' אלקיך'.

ויש לפרש הטעם כי במדריגות העליונות מוכרחים להתחיל במידה שיש לו רשות
להבין, באומרו ז"ל במסכת חגיגה (גי, א). עד כאן יש לך רשות לדבר מכאן
ואילך אין לך רשות לדבר, שכן כתוב בספר בן סירא 'מפולא ממך אל
תדרשו ובמכוסה רשך את חקור, אלא במה שהורשית התבונן, ואין לך עסק
בנסתרות'. והיינו, 'ממה שהורשית' להתבונן, שמה שיש לך רשות עליו להתבונן
ולהבין ולשאול עד שתבין ותדע את הדבר עד בוריו.

והנה בספירות העליונות "ספיות הבינה" מלשון "הבנה" שהיא מידה שיש לו
רשות להבין בה, כמו שכתב בוותר הקדוש בתקדימה (ח"א ב, א). אינא עילאה,
בינה, היא אתרא דקיימא לשאלה. הא לעילא, חכמה, אבא, הוא אתרא דלא קיימא

'בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ' (א, א). כתב בספר 'אור לשמים'
(בראשית). בשעת בריאת העולם הלכו האותיות לפני הקב"ה בדרך "תשר"ק"
לברוא בהם העולם, ולא רצה לברוא בהם כי אם באות בית", וכדאיתא בוותר
הקדוש (ח"א ב, ב) עיין שם.

וכמבואר במדרש אותיות דרבי עקיבא. אמר רבי עקיבא אלו כ"ב אותיות שבהן
ניתנה תורה לשבטי ישראל, והן חקוקין בעט שלהבת על כתר נורא ואיום
של הקב"ה, ובשעה שבשקש הקב"ה לבראות העולם מיד ירדו כולם ועמדו
לפני הקב"ה, זה אומר לפניו כי תברא את העולם, וזה אומר לפניו כי תברא
את העולם. בתחילה נכנסה האות "תי" לפני הקב"ה ואמרה לפניו ריבונו
של עולם רצונך שתברא בי את עולמך וכו', אחר כך נכנסה האות "שי"ן"
ועמדה לפני הקב"ה וכו', עד שנכנסה האות "בית" לפני הקב"ה ואמרה
לפניו, ריבונו של עולם רצונך שתברא בי את עולמך, מיד קיבל הקב"ה
ממנה ואמר לה הן, וברא בו את עולמו באות "בית", שנאמר 'בראשית
ברא אלקים'. האות "אלף" כיון ששמעה הדבר עמדה לצד אחר ושתיקה,
עד שקרא לה הקב"ה ואמר לה, "אלף" אל תירא שאתה ראש לכלול כמלך,
אתה אחד ואני אחד ותורה אחת, וכך אני עתיד ליתנה במתנה לישראל עמי
שקראו אחד, ולהתחילה לתן על הר סיני, שנאמר 'אנכי ה' אלקיך'.

ולכאורה אינו מובן, מהו זה המיעוט שמיעטה האות א' את עצמה, ואיזה הענוה זו
שנשארה בצד ולא עלתה, והלא כבר ראהה שנגמר הדבר, והקב"ה הסכים לברוא
העולם באות ב', וכי מבי היתה יכולה עוד לעשות.

אך יש לומר שכיון שהאות א' היא האות הראשונה שבא"ב, היא היתה יכולה
לקפץ בראש ולהתחיל לעלות ראשונה, ולהציע על עצמה שבה יברא
העולם, וממילא היו כל האותיות עולים אחריה בסדר הישר א"ב, לא כמו
שהיה בחיפ' בסדר תשר"ק, ועל כן בגלל ענווה זו שמיעטה האות א' את
עצמה ומתמינה בצד, וכתה בשבטיה לה הקב"ה על יום מתן תורה שיתחיל

לישועתך קויתי

על שולחנו של הגאון המקובל

איש האלקים הרב שמשון חיים בן הרב נחמן מיכאל נחמני זי"ע
מחבר הספרים הקדושים זרע שמשון ותולדות שמשון

ראש השנה | גליון מס' 514

עצמה, לכן הוא נקרא 'בכסה ליום חגנו'. כלומר, שהיתה הלבנה נשארת מכסה, גם ללילה שאחרי החג.

ובאריכות יום זה אנו למידים, שהקדוש ברוך הוא רוצה, להתנהג עם בריותיו במדת החסד, אף ביום שהוכן לדיון. שהרי היום רומז לחסד, והלילה רומז לדיון. והארץ האור דהינו החסד, ובטל החשך שהוא דין. ומשום הכי, צוה לנו מצות תקיעת שופר, שפנותו לבטל הדין ומעורר הרחמים' (לשון רבינו).

(זרע שמשון וילך חידוש ח)

בראש השנה, כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון. מאי כבני מרון. הכא תרגימו כבני אמרנא - ככבשים שמונים אותן לעשרן, ויוצאין זה אחר זה בפתח קטן, שאין יכולין לצאת כאחד. ריש לקיש אמר, במעלות בית חורון - הדרך קצר, ואין שנים יכולין לילך זה בצד זה. ורב יהודה אמר שמואל, בחילות של בית דוד - וכן היו מונים אותם, ויוצאים זה אחר זה, בצאתם למלחמה. (ר"ה ית. ובכ"ז).

שומה עלינו להבין, במה נחלקו שלשת הפרושים. כי אם אכן כלם מודים לאותה משמעות, שכלם עוברים לפניו בזה אחר זה, לשם מה נקטו כל אחד משל שונה.

ויתכן לומר, כי מחלקת זו תלויה במחלקת אחרת של תנאים, אימתי האדם נדון. לרבי מאיר, 'הכל נדונים בראש השנה וגזר דין שלהם, נחתם ביום הכפורים'. רבי יהודה אומר, 'הכל נדונין בראש השנה. וגזר דין שלהם, נחתם כל אחד ואחד בזמנו'. ואלו רבי יוסי אומר, 'אדם נדון בכל יום' (ר"ה טז).

בני הישיבה שתרגמו 'כבני אמרנא', ככבשים, אפשר שסברו כרבי מאיר שהכל נדונים בראש

תקענו בחדש שופר בכסה ליום חגנו (תהלים פא, ז).

במסכת ראש השנה (ח:), מפרשת הגמרא, כי הפסוק מדבר על ראש השנה, אשר הוא חג שהלבנה נכסית בו ואינה נראית, וגם תוקעים בו בשופר. וקשה, הרי לא היו קובעים את החג, עד שבאו עדים שראו את הלבנה החדשה. אם כן, איך אפשר להגדיר את החג, ככה שהלבנה נכסית בו. עוד נדיק, בלשון הפסוק, 'בכסה ליום חגנו'. למה לא אמר 'ביום חגנו', או 'יום חגנו' בלא שום תוספת.

עוד נקדים, מה שמוזכר בזה הקדוש (בשלח מד.), על 'יהי היום', שנאמר אצל האשה השונמית (מלכים ב' ד, יא), שהיה זה יום ראש השנה. וכן 'יהי היום', שנאמר אצל איוב (איוב א, ו), היה בראש השנה (זוה"ק בא לב:). וצריך להבין, מדוע נקרא ראש השנה 'היום' בסתמא.

ויש לבאר, על פי מה שאמרנו במדרש (בכ"ז יא, ט), שבים ששי של בריאת העולם, לא היה לילה אחריו. אלא נמשך היום ברציפות, עד מוצאי שבת. בשל כך לא נאמר בתורה, 'יהי ערב ויהי בקר יום השביעי'. משום שהיום השביעי, היה כלו בקר, ולא היה ערב לפניו.

והנה, אדם הראשון נברא ביום הששי, לבריאת העולם. ויומו הראשון, הוא אשר התארך, עד למוצאי שבת. יום זה, אף נקבע לדורות כראש השנה. לכן הוא נקרא 'היום', בה"א הדיעה. כלומר, היום המפרסם, שהיה הארך ביותר.

בזה מצאנו רמז נאה, למה עושים ראש השנה שני ימים, גם בארץ ישראל. כי היום הזה התארך כיומים. בנוסף, הדבר נרמז גם בלשון חז"ל (ביצה ד:), אשר בנו את החג, 'יומא אריכתא'.

מצתה, היות ובראש השנה הראשון בעולם, לא שמש הלבנה בלילה שאחריו, אלא כסתה את

השנה ונחתמים ביום הכפורים, שהוא עשירי לחודש תשרי. וזהו בדומה למגזן הכבשים, לצורך מעשר. שהיו מונים תשעה והעשירי היה קדוש.

ריש לקיש שאמר 'כמעלות בית חורון', יתכן וסבר כרבי יהודה, שהגזר דין של כל דבר נחתם בזמנו. זאת, בדומה למעלות בית חורון, שאין יכולים לעבר בהם כלם ביום אחד. אלא צריכים להמתין איש לרעהו, עד שיסיים לעבר.

ורב יהודה שאמר בשם שמואל, כחילות של בית דוד, אולי סבר כרבי יוסי, שאדם נדון בכל יום. וזה, כמו חילי בית דוד, אשר מדי יום ביומו עומדים הם ונמנים, כל אחד על משמרתו ומקומו, ואם יפקד אחד מהם חסרונו נכר.

(זרע שמשון אמור חידוש ו)

אמרו מלאכי השרת, לפני הקדוש ברוך הוא. רבוננו של עולם, מפני מה אין ישראל אומרים לפניך שירה, בראש השנה וביום הכפורים. אמר להם, אפשר מלך יושב על כסא דין, וספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו, וישראל אומרים שירה (י"ה לב).

מקשים העולם, מה פשר שאלת המלאכים, מפני מה אין ישראל אומרים שירה, באותם הימים. וכי ישנו איזה חייב מן התורה, לומר שירה.

עוד מקשים, מהי התשובה שמשביח להם ה', כי בשעה שספרי חיים וספרי מתים פתוחים, איך אפשר לומר שירה. הלא כבר אמר דוד המלך בתהלים (קא, א), 'חסד ומשפט אשירה', בין בשעת חסד ובין בשעת משפט. וכמו ששינינו (נכחות נה), 'חייב אדם לברך על הרעה, כשם שמברך על הטובה'. וכן הקשה בספר 'טור ברכת', (אורח סי' תקפז).

אך האמת היא, שקשיה אחת מתרצת בחברתה. כי זו עצמה, היתה טענת המלאכים, מפני מה אין ישראל אומרים שירה בימים אלו. הלא ישנו חייב לשורר בהם, מצד הפסוק 'חסד ומשפט אשירה'.

עונה להם ה', אמת הדבר שצריך לשיר ולהודות, על המשפט כמו על החסד. אולם, כל זאת אחרי שנגמר הדין. או אז, ישנו חייב לברך על הרעה, כשם שמברכים על הטובה. אבל טרם שנגמר הדין,

בשעה שספרי החיים והמתים עדין פתוחים, אין מן הראוי לומר שירה. משום שנגראה, כאלו ומתכוננים לתת שחד כביכול, למלך מלכי המלכים, כדי שיזכה אותם בדינם. והשחד, הלא אסור מן הדין, אפילו בדברים (שו"ע ח"מ סי' ט ס"א).

(זרע שמשון אמור חידוש יז)

היום הרת עולם. היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים. אם פבנים, אם פכבדים. אם פבנים, רחמנו פרחם אב על פבנים. ואם פכבדים, עינינו לה תלויות, עד שתתחננו ותוציא לאור משפטנו, איום קדוש (מוסף ר"ה).

הנה, ממה שאנחנו מבקשים, 'אם פבנים, רחמנו פרחם אב על פבנים', משמע, שאין אנו באים בשום טענת זכות, על פי דין. אלא כל בקשתנו, היא רק מצד רחמי האב על הבן.

פיצד איהו, אנחנו מוסיפים לבקש, 'ואם פכבדים, עינינו לה תלויות', עד שתתחננו ותוציא לאור משפטנו'. כאלו ואנחנו באים עם טענת זכות, מצד הדין והמשפט. הלא אם הבנים, אשר מעלתם גדולה על העבדים, אינם באים בטענת משפט, איך יוכלו העבדים, לבוא בטענה כזו.

אולם האמת תורה דרקה, כי הדלים והאביונים, אשר אין להם על מה ועל מי להשען, יש להנהג עם בהנהגה מיחדת, לפנים משורת הדין. כמו שנגמור (משלי ז, כ), 'למען תלך בדרך טובים'. כלפיהם, תחסד לפנים משורת הדין, יש לו שרש בעצם ובפקד הדין (נאה ב"מ פה. וטור ח"מ סי' טז).

והנה, כאשר אנחנו באים לבקש מה פכבדים, הלא אנחנו דלים ורשעים. שכן ההלכה היא, 'מה שקנה עבד קנה רבו' (פסחים פה). ואפילו מה שצריך העבד למזונותיו, יכול רבו לומר לו, 'עשה עמי ואני זנך' (נדרות מג). נמצא איהו, כי במצבנו זה, ההנהגה עמנו במדת הרחמים, לפנים משורת הדין, יש לה שיכות, לעצם הדין והמשפט.

נמצא איהו, כי אותם הרחמים אודותיהם בקשנו 'אם פבנים', אנחנו מבקשים עליהם פעת 'אם פכבדים', בכח הדין והמשפט. וזה הפונה באמרנו, 'עד שתתחננו ותוציא לאור משפטנו'. כלומר, המשפט המיוחד לנו.

(זרע שמשון ואתחנן חידוש ז)

קול הישועות

פנינים ומזמורי השכל בפרשת השבוע
מתורת הזרע שמשון זי"ע

0733-454-554

לפרטים, הערות והארות, הקדשות
והנצחות: 05276-97791

לקבלת הגליון במייל:

z0772027554@gmail.com

הפעילות בחסות מידעדרום:

08-9979095

עימוד: פרונט - מ. מנדלזון/ טל:

gmail.com@2455735 דוא"ל: 0504161728

כל הזכויות שמורות ניתן להדפיס לצורך
אישי בלבד

נא הצטרפו לתורמים הרבים
ותראו ישועות

~ עמדות נדרים פלוס <

תולדות שמשון

~ קול הישועות 0733-454-554

~ הפקדה בבנק: 20-489-411390

לרפואת וישועת עם ישראל.

עריכת והפצת הגליונות לזכות:

אברהם ישעיהו בן לאה, מיכאל בן

דבורה, יעקב יואל בן סימא שמחה,

ישראל בן חיה אהובה חוה מלכה שושנה

בת שירה לאה, הדסה בת ליבי, יצחק

פנחס בן ביילא, רחמים בן חנה ברכה,

ניסים בן מרסל, חיים מאיר בן עלקא,

שמעון בן תמר, יעקב בן תמו ומסעודה

מרסל בת פרוח,

לרפואה שלמה

חיה בת שולמית שרה, הדסה בת ליבי,

הרב יוסף בן מזל טוב, מכלוף בן ימנה

לעילוי נשמת:

שירה לאה בת יעקב הכהן,

דבורה רות בת לייבל לואיס,

יצחק בן עיישה, שלום פרץ בן חיים,

מרדכי בן שושנה, קלווין מזל בת סול,

דורה דינה בת סטה

לזיווג הגון בנקל בקרוב, ובני חיי ומזוני:

יצחק חי בן טובה,

חוה לאה בת פלורה,

בית תולדות שמשון

לז"נ הגאון המקובל חסידא קדישא

רבי שמשון חיים בן רבי נחמן מיכאל נחמני זי"ע

ללמוד • להתענג • להושיע

קנו לכם סניגור
ליום הדין.

בתרומה למכון תולדות
שמשון-

תזכו לסניגור
טוב מאין כמוהו
ליום הדין

